

LÊ VĂN TRUYỀN

THUẬT NGỮ DƯỢC HỌC ANH - VIỆT

(Khoảng 32.000 thuật ngữ)

YÊN
HIỆU

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT

LÊ VĂN TRUYỀN

T HUẬT NGỮ DƯỢC HỌC ANH - VIỆT

(Khoảng 32.000 thuật ngữ)

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT

HÀ NỘI - 2014

LÊ VĂN TRUYỀN

**ENGLISH-VIETNAMESE
PHARMACEUTICAL TERMINOLOGY
(About 32.000 terms)**

SCIENCE AND TECHNICS PUBLISHING HOUSE

HANOI - 2014

LỜI GIỚI THIỆU

Dược học từng là một bộ phận trong ngành Y học. Tuy nhiên, với sự phát triển như vũ bão của khoa học kỹ thuật trong thế giới hiện đại, Dược học đã nhanh chóng tách ra thành một ngành độc lập nhưng vẫn còn giữ mối liên hệ chặt chẽ với y học và các ngành khoa học cơ bản, khoa học ứng dụng khác.

Trong bối cảnh nước ta hội nhập ngày càng sâu rộng vào nền kinh tế toàn cầu, việc tiếp thu và ứng dụng các thành tựu khoa học kỹ thuật trên thế giới để phát triển ngành Dược Việt Nam có ý nghĩa và vị trí rất quan trọng. Một cuốn thuật ngữ dược học Anh – Việt là công cụ rất cần thiết cho những người học tập và làm việc trong ngành Dược và các ngành liên quan trong quá trình tiếp cận với tri thức và các tài liệu khoa học kỹ thuật dược trên thế giới. Rất tiếc, cho đến nay ở Việt Nam chưa có một cuốn từ điển dược học Anh – Việt nào được biên soạn và xuất bản.

Trong bối cảnh đó, ấn phẩm **THUẬT NGỮ DƯỢC HỌC ANH – VIỆT** của PGS. TS. Lê Văn Truyền chắc chắn sẽ góp một phần khắc phục sự thiếu hụt đó. Là một cán bộ khoa học kỹ thuật dược đào tạo cơ bản và liên tục, đã trải qua công tác giảng dạy, nghiên cứu khoa học, quản lý sản xuất kinh doanh và quản lý nhà nước về Dược trong gần 50 năm, PGS. TS. Lê Văn Truyền đã dành rất nhiều tâm huyết để biên soạn cuốn **THUẬT NGỮ DƯỢC HỌC ANH - VIỆT**. Cuốn sách gồm khoảng 32.000 mục từ với các thuật ngữ dược học, một số thuật ngữ y học và các ngành khoa học kỹ thuật liên quan đến ngành Dược. Chúng tôi cho rằng cuốn sách này không chỉ có ích đối với các dược sĩ, cán bộ khoa học kỹ thuật dược mà còn có ích cho các thầy thuốc, các sinh viên y dược và cán bộ các ngành khoa học khác trong các hoạt động liên quan đến Dược học.

Xin trân trọng giới thiệu ấn phẩm **THUẬT NGỮ DƯỢC HỌC ANH - VIỆT** với các đồng nghiệp và bạn đọc.

GS. TSKH. Phạm Mạnh Hùng

Chủ tịch Tổng Hội Y học Việt Nam

Nguyên Phó Ban Khoa giáo TW

Nguyên Thứ trưởng Thường trực - Bộ Y tế

LỜI CẢM ƠN

Tác giả trân trọng bày tỏ lời cảm ơn

CÔNG TY CỔ PHẦN DƯỢC PHẨM ECO

đã hỗ trợ để ấn phẩm này sớm ra mắt bạn đọc

*Tác giả giữ bản quyền. Không được phép in lại, sao chụp,
làm từ điển vi tính nếu không được sự đồng ý của tác giả.*

LỜI NÓI ĐẦU

Trong thế giới hiện đại, Anh ngữ không chỉ là ngôn ngữ có tầm quan trọng đặc biệt trong thương mại, như từng được công nhận trong lịch sử, mà đã trở thành một ngôn ngữ có vị trí cực kỳ quan trọng trong việc phổ biến và tiếp cận với tri thức và nền khoa học công nghệ trong thời đại toàn cầu hóa.

Từ thế kỷ XX, Dược học đã trở thành một ngành khoa học kỹ thuật độc lập mặc dù vẫn còn rất nhiều mối liên hệ chặt chẽ với y học, các ngành khoa học cơ bản và khoa học ứng dụng khác. Vì vậy, một cuốn thuật ngữ dược học bao gồm các thuật ngữ chuyên ngành Dược và một số ngành khoa học liên quan là hết sức cần thiết cho các dược sỹ trong quá trình học tập, nghiên cứu và tiếp cận với các thành tựu khoa học kỹ thuật dược trên thế giới. Nhưng rất tiếc cho đến nay chưa có một ấn phẩm như vậy ở Việt Nam.

Hy vọng góp phần hạn chế sự bất cập nói trên, chúng tôi đã mạnh dạn biên soạn ấn phẩm **THUẬT NGỮ DƯỢC HỌC ANH - VIỆT**. Trong quá trình biên soạn chúng tôi đã cố gắng chọn lọc khoảng 32.000 từ bao gồm các thuật ngữ dược học và các ngành khoa học kỹ thuật liên quan được ứng dụng trong ngành Dược. Trong mấy thập niên gần đây, ngành Dược trên thế giới đã phát triển rất mạnh mẽ không chỉ về khoa học công nghệ mà cả về quá trình quản lý (các khái niệm “Thực hành tốt”). Vì vậy, ngoài việc chọn lựa thuật ngữ của các ngành liên quan, chúng tôi cũng đã cố gắng cập nhật các thuật ngữ mới xuất hiện trong các tài liệu của Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) để đưa vào ấn phẩm này. Từ các phòng bào chế, công nghiệp Dược đã trở thành một nền sản xuất hiện đại, vì vậy các thuật ngữ liên quan đến các thiết bị và quá trình sản xuất dược phẩm cũng được chúng tôi cân nhắc lựa chọn. Cuối cùng, cũng cần nói thêm rằng, cho đến nay một số thuật ngữ La Tinh vẫn còn được sử dụng khá phổ biến trong Dược học và Y học, do đó chúng tôi cũng đã đưa các thuật ngữ này vào trong các mục từ với chú thích thuật ngữ có nguồn gốc tiếng La Tinh.

Lần đầu tiên biên soạn một cuốn thuật ngữ chuyên ngành trong điều kiện kiến thức còn hạn chế và nguồn tài liệu ít ỏi, chúng tôi nghĩ rằng chắc chắn ấn phẩm **THUẬT NGỮ DƯỢC HỌC ANH - VIỆT** không thể tránh khỏi thiếu sót. Chúng tôi xin cảm ơn Nhà xuất bản Khoa học và Kỹ thuật đã hỗ trợ trong công tác biên tập và xuất bản cuốn sách. Chúng tôi cũng xin trân trọng cảm ơn sự góp ý, chỉ bảo của các nhà khoa học, quý đồng nghiệp và bạn đọc.

Tác giả

TÀI LIỆU THAM KHẢO CHÍNH

- [1] **Medical and Pharmaceutical Dictionary, English-German**, *Werner E. Bunjes*, 4th Edition, Georg Thieme Verlag Stuttgart - New York, Thieme Medical Publisher, Inc. New York, 1981.
- [2] **Medical and Pharmaceutical Dictionary, English-German**, *Werner E. Bunjes*, 4th Edition, Georg Thieme Verlag Stuttgart - New York, Thieme Medical Publisher, Inc. New York, 1981, Supplement.
- [3] **Dictionar Farmaceutic**, *Iuliana Popovic, Anisoara Hriscu, Dumitru Lupuliasa*, Editia a II-a, Editura Didactica si Pedagogica, R. A., Bucuresti, 1998.
- [4] **Từ điển Hóa học Anh - Việt**, *Ban Từ điển*, Nhà xuất bản Khoa học và Kỹ thuật, Hà Nội, 2003.
- [5] **Illustrated Medical Dictionary**, *The British Medical Association*, A Dorling Kindersley Book, London, New York, Munich, Melbourne, Delhi, 2002.
- [6] **Từ điển thuật ngữ Toán - Lý - Hoá Anh - Việt**, Nhà xuất bản Thanh niên, Hà Nội, 2003.
- [7] **Từ điển Khoa học và Kỹ thuật Anh - Việt**, Nhà xuất bản Khoa học và Kỹ thuật, Hà Nội, 2003.
- [8] **Từ điển Y học**, *BS. Phạm Ngọc Trí*, Nhà xuất bản Y học, Hà Nội, 1996.
- [9] **Thuật ngữ Dược học của Tổ chức Y tế Thế giới Anh - Việt**, *Lê Văn Truyền*, Nhà xuất bản Y học, TP. Hồ Chí Minh, 2005.
- [10] **Từ điển Y học Anh - Việt**, *Bùi Khánh Thuận*, Nhà xuất bản Ngoại văn, Nhà xuất bản Y học, Hà Nội, 1988.

CÁCH SỬ DỤNG

1. Phân tiếng Anh

- Các thuật ngữ Anh được sắp xếp theo trình tự bảng chữ cái tiếng Anh, in đậm.
- Đơn vị sắp xếp là khối chữ cái viết liền, các đơn vị trong một thuật ngữ cách nhau một dấu cách.
- Các ký tự dấu cách, dấu nối (-), dấu chéo (/), dấu &, dấu móc đơn (') được coi như dấu cách.
- Dấu phẩy (,), dấu chấm (.), dấu hai chấm (:), dấu sở hữu cách ('), dấu nhảy đơn và kép (' '), không được tính đến trong sắp xếp.
- Các chữ, số Hy Lạp, La Mã, các chữ La Tinh in đậm nghiêng, các chữ La Tinh hoa nhỏ, các số, số mũ, phân số chỉ được tính đến trong sắp xếp khi đã xét hết các chữ cái trong khối viết liền.
- Thuật ngữ có chữ viết tắt thì chữ viết tắt được in đậm trong ngoặc đơn ngay cạnh và ngược lại các chữ viết tắt có thuật ngữ đầy đủ in đậm trong ngoặc đơn, ngay cạnh.

Ví dụ: A/G ratio (albumin-globulin ratio) hoặc ABP (arterial blood pressure)

2. Phân đối chiếu tiếng Việt

- Các thuật ngữ đối chiếu tiếng Việt được in chữ đứng không đậm.
- Các thuật ngữ đồng nghĩa cách nhau bằng dấu phẩy (,).
- Các thuật ngữ khác nghĩa cách nhau bằng dấu chấm phẩy (;).
- Các thuật ngữ có phạm trù ngữ pháp khác nhau cách nhau bằng dấu chéo song song (/).
- Chữ (thuộc) đứng trước thuật ngữ Việt để chỉ thuật ngữ đó là tính từ.
- Các từ in đứng trong ngoặc đơn ở giữa hoặc cuối thuật ngữ có thể dùng hoặc bỏ.
- Các từ in nghiêng trong ngoặc đơn ở cuối thuật ngữ để làm rõ nghĩa thêm cho thuật ngữ.
- Các từ trong dấu ngoặc vuông [ ] dùng để thay thế nhau.

Ví dụ: [chất, thuốc] [làm sạch, tẩy sạch] vết thương

Có thể hiểu là: chất làm sạch vết thương, chất tẩy sạch vết thương, thuốc làm sạch vết thương, thuốc tẩy sạch vết thương

BẢNG CHỮ VIẾT TẮT

<i>abbr.</i>	chữ viết tắt
<i>adj.</i>	tính từ
<i>adv.</i>	trạng từ
<i>cơ.</i>	cơ khí
<i>d.</i>	được học
<i>đ.</i>	điện học
<i>h.</i>	hóa học
<i>idiom.</i>	thành ngữ
<i>kt.</i>	kỹ thuật
<i>ktế.</i>	kinh tế
<i>l.</i>	vật lý
<i>Lat.</i>	La Tinh
<i>n.</i>	danh từ
<i>nn.</i>	nông nghiệp
<i>pl.</i>	số nhiều
<i>pref.</i>	tiếp đầu ngữ
<i>prep.</i>	giới từ
<i>sh.</i>	sinh học
<i>suff.</i>	tiếp vĩ ngữ
<i>t.</i>	toán học
<i>thv.</i>	thực vật
<i>v.</i>	động từ
<i>y.</i>	y học